

תקעה

הלכות ברכת הפירות הגרר

ג. אותן תותים אדומים הנמצאים בתמוז (וגם) יש (מין) הנמצאים בחורף¹⁷ ואין בהם אלא שרף¹⁸ לבר כנוס בתוך החרצנים¹⁹ ומוצצים אותן וזורקין אותן מברכין עליהם שהכל כעל שאר מי פירות²⁰ ואף אם בולען עם הקליפה והגרעין מ"מ עינינו רואות שהקליפה והגרעין אין ראויים לאכילה א"כ אין לברך אלא על המשקה שבתוכה:
ד. זנביל בעורו רטוב²¹ שהוא ראוי לאכילה מברכים עליו בורא פרי האדמה ולא בורא פרי העץ לפי שאינו עיקר הפרי כי הוא שרש תחת הקרקע²² וכן על שרש שקורין לאקר"ץ²³ אם בולעו²⁴:

ה. וכן זנביל יבש שעשה ממנו מרקחת מברכים עליו בורא פרי האדמה²⁵ וכן פלפלים יבישום²⁶ שאף שנעשו ראויים לאכילה ע"י הדבש²⁷ אין הדבש חשוב עיקר אלא מפל שהרי הוא בא להכשירם ולהקנם וכן בשמים שהוקים ומעורבים עם צוק"ר כמו שהגילום לכתושי זנביל יבש ולערבו עם צוק"ר²⁸ (שקורין מאגין פלוהע"ר²⁹) אף שאינן ראויים לאכילה כלל בפני עצמן אין הצוק"ר חשוב עיקר אלא מפל שהוא בא להכשירם ולהקנם³⁰:

ו. כמה דברים אמורים במיני בשמים והבלין שדרכן להאכל ע"י טיגון בדבש או ע"י תערובת צוק"ר או דבר אחר בענין שהם חשובים עיקר כגון זנביל ופלפלין וצפורין וכיוצא בהם אבל מיני בשמים והבלין שאין דרכן להאכל אלא כשמתבלין בהם התבשיל ואז התבשיל הוא עיקר ואין האכילה נקראת על שם התבלין כלל וכאלו אינן עומדין לאכילה כלל כגון ציטווא"ר וכיוצא בו אין שם פרי עליו כלל ואף אם תקנו והכשירו לאכילה כמות שהוא כמו שהגילום שצולין ציטווא"ר ואוכלין לרפואה אין מברכין עליו אלא שהכל כיון שאין נועטין אותו על דעת לאכלו כלל אלא על דעת ליתן בתבשיל³¹ ואצ"ל אם מנגנו בדבש או שעירבו עם צוק"ר³² אבל כשצולין זנביל³³ לרפואה מברכין עליו בורא פרי האדמה כיון שנעשה ראוי לאכילה על ידי זה?³⁴

ז. צנן מברכין עליו בורא פרי האדמה אע"פ שהיה סופו להקשות³⁵:

ר"ד דיני הברכות ליתר המאכלים וכו' י"ח סעיפים:

א. על דבר שאין גידולו מן הארץ כגון בשר בהמה חיה ועוף דינם וחגבים חלב וגבינה

יד. מ"א שם. וז"ל בסדר ברה"ג פ"ו ה"ח. לוח ברה"ג פ"ט ה"ג. ושם: שקורין רבינ"ש וקאלינ"ש.

טו. ואם בירך בורא פרי האדמה יצא דלא נרע ממוכר הלעיל ס' רב ס"ב (פס"ד צמח צדק ג, א).

טז. גרענים.

יז. ובסדר ברה"ג ש' כ' ש"ח בכל הפירות שהמוצץ מברך שהכל, חוץ מן הענבים שמברך בפ"ה. וראה גם לעיל ס' רב ס"ב.

יח. ודון זנביל יבש נתבאר לעיל ס' רב ס"ב וש"נ.

יט. ברכות לו, ב. מור וש"ש ס' רב ס"ח. מ"ז ס' רד ס"ק מ. וז"ל בלוח ברה"ג פ"ט ה"ח. סדר ברה"ג פ"ו ה"א.

כ. עשרת וקנים ס' רב סמ"ז בשם ס' חסידים. וז"ל בלוח ברה"ג פ"ט ה"ח.

כא. משא"כ מנעוץ ברכתו שהכל, כדלעיל ס' רב ס"ב וש"נ.

כב. ברכות לו, ב. ויטא פא, ב. רש"י שם ר"ה הימלתא. מור וש"ש ס' רג ס"ז.

כג. ברה"ג פ"ו ה"א.

כד. ראה תהלה לידו ס' ה.

כה. כשעשויה לקיום לאכול ממנה מנעט מנעט לפיקום, כדלקמן ס' רד ס"ו.

כו. ברכות מהר"ם ר"ה בשמים שהוקים. מור וש"ש שם. וראה מ"ז שם ס"ק ב. וז"ל בלוח וסדר ברה"ג שם.

כז. עשרת וקנים ס"ז.

כח. ראה גם לעיל ס' רב סמ"ז וס"ח.

כט. מ"א ס"ק ד. וז"ל בלוח ברה"ג פ"ט ה"ט. סדר ברה"ג פ"ו ה"ב. וראה גם לקמן ס' רד ס"ד וש"נ.

ל. אלה רבה ס' רד ס"ק ה.

לא. מ"א שם.

לב. ברכות לו, א. מור וש"ש ס"ח. מ"ז ס"ק ג. מ"א ס"ק ה. וז"ל בלוח ברה"ג פ"ט ה"ט. סדר ברה"ג פ"ו ה"ז.

הלכות ברכת הפירות רד

וביצים מים מלח^א ורשב^ב מברכים שהכל נהיה בדברו וכן כמחים ומפירות^ג אף שגידולם מן הארץ שמלחחות הארץ הם גדילים על העצים ועל הכלים כיון שאין יניקתם מן הארץ אלא מן האויר אינם נקראים פרי האדמה^ד ומברכין עליהם שהכל נהיה בדברו:

ב וכן כל דבר שנשתנה לקולקול נשתנה ברכתו המיוחדת לו ומברכים עליו ברכה הכוללת הכל שהיא שהכל נהיה בדברו כגון הפת שעופשה ותבשיל שנשתנה צורתו ונתקלקלה^ה מעט אבל אם נתקלקל לגמרי עד שאינו ראוי לאכילה אפילו על ידי הרחק און מברכין עליו כללי^ו וכן פת שעופשה^ז.

וכן יין שהחמיץ^ח עד שבני אדם נמנעים לשתותו מפני חמיצותו^ט מברכין עליו שהכל נהיה בדברו ואם נעשה חומץ גמור^י הדיינו שהוא חזק כל כך שכשמשליכים אותו על הארץ הוא מבעבע ומעלה רתיחות^{יא} אין מברכין עליו כלל מפני שהוא מזוקן^{יב} ואינו ראוי לשתיה כללי^{יג} ואם ערכו במים עד שהוא ראוי לשתיה מברך עליו שהכל^{יד}:

ג וכן כל דבר שאין נומעים אותו על דעת לאכלו בדרך שהוא אוכלו מברך עליו שהכל כגון פירות חיים שדרך אכילתם שעל דעת כן נומעים אותם הוא לאכלם מבושלים^{טו} ואצל דבר שאין נומעים אותו על דעת לאכלו כלל כגון הקור של דקל^{טז} ולולבי גפנים ושקדים הרכים^{יז} שיקר אכילתם היא קליפתם החיצונה ואין נומעין אותן על דעת כן כלל משא^{יח} כבשאר פירות שלא נגמר בישראל כמו שנתבאר כל זה בס' ר"ב^{יט}:

ד וכן שחת של תבואה^כ שגוזזין אותה בעודה ירק ואוכלה^{כא} מברכין עליה שהכל נהיה בדברו.

וכן מיני ורעים שאינם עומדים לאכילה אלא ליתן מעם בקדירה כגון שבת וכמין וכסבר אע"פ שהם מתוקים וטובים לאכילה מברכין עליהם שהכל^{כב}.

וכן כל מיני פירות שבישולם במים ועשה מהם משקה כגון שכר תאנים ושכר תמרים מברכין עליהם שהכל ואפילו שכר שעורים מברכין עליו שהכל^{כג} ולא בורא מיני מוגנות הואיל והוא צלול ועומר לשתיה ואין מברכין בורא מיני מוגנות אלא על מאכל^{כד} כמ"ש

הוספה זו:

יד משנה ברכות מ, ב לפי הא' ברא"ש שם. מור ושוע"ט ס"א. ואם עירבו במי שלקת ראה לעיל ס' רב ס"ו.

טו כדלעיל ס' רב ספ"ז וש"נ.

טז כדלעיל ס' רב ס"ב וש"נ.

יז כדלעיל ס' רב ס"ג וש"נ.

יח סעף ה.

יט עירובין כה, רע"ב. מור ושוע"ט ס"א.

כ רש"י שם ע"א ר"ה חז"ן.

כא מור בשם הראב"ד. שו"ע ותי"א ס"א. וכ"ה לקמן ס' רה ס"א.

רה ס"א. לוח ברה"ג פ"ב הי"ג. סדר ברה"ג פ"ז ה"ב.

ושם: השבת (שקורין עניים) והבבון (שקורין קימ"ל). וראה

גם לעיל ס' רב ס"ו. ואם שלקום לצורך מניגון מברכין

עליהם ברכתם, כדלעיל ס' רב ס"ב.

כב כ"ב צ, ב. תוס' ותי"ב רבנו חידרה ברכות לה, א ר"ה

האי הובשא. רא"ש ברכות פ"ג ס' יב ובתשובותיו כלל

ד ס' מו. מור ושוע"ט ס"א. וכ"ה בלוח ברה"ג פ"י הי"ג. סדר

ברה"ג פ"י הי"ג. וראה גם לעיל ס' רב ס"ב.

כג בבב"א: מאכל עב.

א משנה ובריתא ברכות מ, ב. רבינו יוחנן נתיב מו ח"ג (מכר שם גם הנבים). מור ושוע"ט ס' רב ס"א. וכ"ה בלוח ברה"ג פ"ו ה"א. סדר ברה"ג פ"ו ה"א.

ב היינו דבש דמרים. ותי"ב הל' ברכות פ"ח ה"א. מור ושוע"ט ס"ו. ולענין רבש תמרים ראה לעיל ס' רב ריש

ס"ו.

ג בלוח ברה"ג ובסדר ברה"ג שם: שמרין שווענליך.

ד ברייתא נגזרא ופרש"י שם. מור ושוע"ט ס' מ"א ס"ק ד.

ה ברייתא שם. מור ושוע"ט שם. וכ"ה בלוח ברה"ג פ"י ה"ב. סדר ברה"ג פ"ז ה"ב.

ו כ"י ר"ה ונ"ש ועל תבשיל. מ"ז ס"ק ב. מ"א ס"ק א.

ז עשרת זקנים.

ח משנה שם. מור ולבש מ"ג. וכ"ה בלוח בסדר ברה"ג שם.

ט שבילי הלקט ס' קמ"ב בשם ס' דתרומוה ס' קנו. הובא

בבב"א ר"ה תיוב בשבילי: שו"ע ס"ה.

י רא"ש ברכות פ"ו ס' כג. מור ושוע"ט ס"ב.

יא מ"א ס"ק ז.

יב לבוש ס"ב.

יג ראה לעיל ס' רב ס"ו. ובלוח בסדר ברה"ג שם ליתיה

הלכות ברכת הפירות רד

בס"י ר"ח¹ ואינו רומח למרק של תבשיל מהמשת המינין שמברכין עליו בורא מיני מזונות לפי שהמרק בטל על גבי התבשיל שהוא עומד בעינו² משא"כ בשכר שאין בו כלום [מ]ממשות השעורים ועוד שהמרק עיקרו לצורך בשול התבשיל משא"כ בשכר כמ"ש בס"י ר"ב³:

ה' יש אומרים שעל עשבי השרה שאינן נורעים מברכים שהכל⁴ כמה דברים אמורים בעשבים שהם נורעים מצד עצמן אבל פירות טובים הגדלים בלא זריעה כגון אתם שקורין יאגידע"ס⁵ מאלז"ש⁶ מברכין בורא פרי האדמה? כמו שמברכין בורא פרי העץ על פירות חשובים הגדלים כאילני סרק כמ"ש בס"י ר"ג⁷ ויש מי שהיה נוהג⁸ לברך בורא פרי האדמה על הגדלים בארץ ובורא פרי העץ על הגדלים באילן אפילו הם מינים נורעים בעשבים ודומיהם:

ז' יין שריחו חומץ ומעמו יין עדין שם יין עליו ולא נשתנית ברכתו⁹ אבל אם מעמו חומץ אע"פ שריחו יין מברכין עליו שהכל¹⁰ שהכל הולך אחר הטעם¹¹:

ז' יין מבושל לא נשתנה לגריעותא אף על פי שאין כל אדם שותה יין מבושל כתי מפני חזקו מ"מ מעמו וריחו הם משובחים יותר ולפיכך לא נשתנית ברכתו ומברכין עליו בורא פרי הגפן¹²:

ח' וכן יין שמעריבו בו רבש ופלפלין¹³ אף על פי שנשתנה טעם היין על ידי הרבש והפלפלין¹⁴ לא נשתנה לגריעותא ומברכים עליו בורא פרי הגפן.

אבל יין שנתערב בו אחד משהו משקין אם נתערב בו כל כך עד שנפסד טעם היין אין לברך עליו בורא פרי הגפן אלא שהכל¹⁵ כיון שנשתנה לגריעותא ואם נתערב בו שכר תאמינם שהוא אינו מפסיד טעם היין הולכים אחר הרוב אם הרוב יין מברכים בורא פרי הגפן ואם הרוב שכר מברכים שהכל¹⁶:

ט' יין שמוזג במים אפילו המים הם הרוב מברך עליו בורא פרי הגפן אם הוא יין חזק שראוי לשתיה ע"י מויהג גדולה כו ודרך בני אדם לשתותו במקום יין ע"י מויהג זו שאל"כ בטלה דעתו אצל כל אדם ואם היין הוא אחד משהו במים שיש במים ו' פעמים

לד' ברייתא ברכות מ, ב בפירוש המור. לבוש ס"ג. ס"ו ס"ק א. וכלה לקמן סי' ערב ס"ג. וכלה ס"ג פ"א ה"ה. סדר ברה"ג פ"ו ה"ה.
לה' ראה פרישה ס"ק א. לקמן שם.
לו' תוס' ס"ב צג, א ד"ה אילמא. רא"ש ס"ב פ"ו ס"י. מור השל"ח סי' רב ס"א. וכלה בלוח ברה"ג פ"ו ה"ה. סדר ברה"ג פ"ו ה"ה. ולענין קידוש ראה לקמן סי' ערב ס"ג. לו' שול"ת רשב"א ח"א סוף סי' כד וסי' תשסו. שול"ע סי' רב ס"א. וכלה בלוח ברה"ג פ"ו ה"ה. סדר ברה"ג פ"ו ה"ה. ולענין קידוש ראה לקמן סי' ערב ס"ג.
לח' רבנו ירוחם נתיב יב ח"א (מהר"ג, ג). הדבא בב"י סי' ערב ד"ה ויעיל יין מבושל.
לט' מ"א סי' רב ס"ק ג בשם הגדה הש"ך. וכלה בלוח ברה"ג פ"ו ה"ה. סדר ברה"ג פ"ו ה"ה.
מ' שול"ת תשב"ץ ח"א סי' פו. רמ"א סי' רב ס"א. מ"א שם. וכלה בלוח וסדר ברה"ג שם. וראה שול"ת צמח צדק ח"א"ח סי' כז אות ה'.

נד' סי' זה בשו"ע לא הגיע לדיונו, ועי' סדר ברה"ג פ"א ה"ש. לעיל סי' רב ס"ג. לקמן סי' רב ס"ד ושי"ג.
נה' כשנאכלים יחד אפילו כשלא נתבשל בשביל התבשיל, כדלעיל סי' רב ריש ס"ג.
נו' ריש סוף יב.
נז' תשובות דרא"י אב"ד סי' כ בשם תאנאנים. הובא במגור. אחרות חיים הלכות ברכות סי' כח בשם תאנאנים ש"ע ס"א.
נח' הגדלים בעשב (ראה לעיל סי' רג סוף ס"ב).
נט' הלעיל שם סוף ס"א ושי"ג.
ל' מ"ו ס"ק ה.
לא סוף ב.
לב' שער המנות ס"פ עקב. מ"א ס"ק י. וכלה בלוח ברה"ג פ"ו ה"ה. סדר ברה"ג פ"ו ה"ה. וראה פס"ד צמח צדק ג, ד, פו, ב.
לג' ר' יחנן ס"ב פ"ו ה"ה. וראה פס"ד צמח צדק מו, ב. ר"ף פמחים פ"ו (כג, א). מור ש"ע ס"ג.

הלכות ברכת הפירות רד

תקפא

כמותו אין מברכין עליו בורא פרי הגפן בכל ענין שאע"פ שיש בו מעט יין אינו חשוב כלום בששה חלקים מים¹⁰⁰:

י שמרי יין שבמשמרת שנתן עליהם מים ג' מדות ויצא מהם ד' שנתמצה לתוכם מדה אחת יין מהשמרים הרי זה כיון מווגן שכן היה דרך מויגת היין בימי חכמי התלמוד שהיו יינותיהם חוקים למוגו בנ' חלקים מים ולפיכך מברכים עליו בורא פרי הגפן ואם יצא פחות מד' אע"פ שיש בהם מעט יין קיודה בעלמא הוא ואין מברכין עליו אלא שהכל¹⁰¹ יינות שלנו שאינם חוקים כל כך משערים בשיעור מויגת היין שבאותו מקום ואם יצא פחות מזה מברך שהכל¹⁰² אבל שמרים שלא נתן עליהם מים (אין היוצא מהם נחשב כקיודה בעלמא) אלא יין גמור הוא ומברכים עליו בורא פרי הגפן¹⁰³:

יא תמד שעושיין מהרצנים או גזים שנותנים עליהם מים דינם כשמרים שאם לא יצא מהם יין כשעור מויגה שבאותו מקום מברכים עליו שהכל¹⁰⁴ כמה דברים אמורים בהרצנים וזנים שנוצרו בקורה אבל אם לא נדרכו אלא ברגל כיון שנשאר בהם לחלוות יין הרבה אפילו נתן עליהם ג' מדות ומצא ג' או פחות מברכים עליו בורא פרי הגפן שיוין הוא והמים נבלעים בזנים ובחרצנים וכמה שיוצא יש בו יין מרובה¹⁰⁵.

וצמקים שנתן עליהם מים יתבאר בס' ער"ב¹⁰⁶:

יב זגין שנתנו עליהם תאנים לחוק כח היין אע"פ שהוגזין הם (מרובה) [הרוב] יש להסתפק אם ראוי לברך על תמד הזה בורא פרי הגפן כיון שכל כח התאנים כמשקל¹⁰⁷ ומספק יוכר שהכל¹⁰⁸ כברכת מי שריית תאנים ושאר פירות שמברכין עליהם שהכל לדברי הכל אם הם עומדים לשתייה כמ"ש בס' ר"ב¹⁰⁹ ואם שתה כשעור שחיבי ברכה אחרונה ורוצה לצאת ידי ספק ישתה יין ויברך אחריו ויפטור מלברך אחר תמד זה ממ"נ שהיון פוסר כל מיני משקה בין מברכה ראשונה בין מברכה אחרונה¹¹⁰ כמ"ש בס' ר"ח¹¹¹ וס' קע"ד¹¹²:

יג אין מברכין על המים שהכל נהיה דרכו בתחילה ובורא נפשות רבות באחרונה אלא כששתיה לצמא אבל אם שותה להבליע לוגמתו שהנקתו אינו מברך¹¹³ לא בתחילה ולא בסוף¹¹⁴ לפי שאין הנאה לאדם בשתיית המים אלא כשעה שהוא צמא¹¹⁵ אבל שאר משקין שיש הנאה לגוף בשתייתן ובמעמן צריך לברך עליהם בתחילה ובסוף אע"פ שאינו תאב להם ואינו שותה ברצון אלא מחמת אונס לוגמתו שהנקתו כיון שמ"מ הוא נהנה בשתייתם¹¹⁶:

מא שולח מהר"ל סי' קנב. אגור סי' רסמ. תנ"א סי' 100.
מ"א סי' פו. וכ"ה בלוח ברד"ג פ"י הל"ו. סדר ברד"ג
פ"ו הל"ו. וראת שולח צמח צדק דאית' סי' כו אות א.
מב ב"ב צו, ב. מור ושול"ע סי' 101.
מוג רבינו יונה סוף פ"ו דברכות ד"ה שמרים. שו"ע שם.
מד מורדכי ברכות רמז קנב בשם ראב"ה נתיב ראב"ן.
נד שול"ע שם. מ"ז סי' 102.
מה תוס' ב"ב צו, ב. ד"ה אן. רבינו ירוחם נתיב פו ה"א.
שו"ע סי' 103.
מו רמב"ן ע"ז ל' א ד"ה הלכתא. רבינו ירוחם שם. שול"ע
שם.
מז סוף פ"ו.
מח שולח תשב"ץ ח"א סי' פו. רמ"א סי' 104.

מט לבוש סי' 104 מ"א סי' ת.
נ סוף פ"ו.
נא מ"א שם.
נב סי' זה כשעור לא הגיע ליריעה, וע"ל סדר ברד"ג פ"א
הכ"א.
נג סוף פ"ו ומעוף ו.
נד משנה ברכות מז, א. נגרא שם מה, א. מור ושול"ע סי' 104.
נה תוס' ברכות שם ד"ה דהנקתיה. רא"ש ברכות פ"ו סי'
מ. מור ושול"ע שם.
נו ראה גם לעיל סי' רב סמ"ג.
נז תוס' רא"ש שם. מור ושול"ע סי' 104. וכ"ה בלוח ברד"ג
פ"י הל"ו. סדר ברד"ג פ"ו הל"ו.

תקפב הלכות ברכת הפירות רד

יד וכן כל האוכלים והמשקים שאדם אוכל ושותה לרפואה אם מעמן טוב והחך נהנה מהם מברך עליהם תחילה וסוף אע"פ שאינו תאב להם כלל ואינו אוכלם אלא מחמת אונס הלוי אבל אם הם רעים שאין לו הנאה אע"פ שמתרפא מהם אינו מברך לא בתחילה ולא בסוף¹⁰¹ (ואם אינם טובים ולא רעים לגמרי יש מי שאומר שלעולם מברך עליהם שהכל¹⁰²):

מזו וכן הולה האוכל כיום הטיפורים¹⁰³ או מי שאוכל דבר איסור מפני הסכנה¹⁰⁴ כיון שנהנה צריך לברך בתחילה ובסוף אע"פ שאינו נהנה ברצון כלל אלא מחמת אונס הלוי.

ויש אומרים¹⁰⁵ שהוא הרין לבריא שאנסוהו לסמים לאכול ולשתות שאע"פ שנהנה מחמת אונס צריך לברך אלא אם כן נפשו קצה מלאכול בענין שאין זו הנאה כלל¹⁰⁶ על דרך שנתבאר בס' קצ"ז¹⁰⁷ ויש אומרים¹⁰⁸ שהבריא שאנסוהו לסמים אינו מברך על אכילתו ושתייתו אע"פ שאי אפשר שלא יהנה כי אך יברך ה' שברא מאכל זה או משקה זה ואין לו הפנ בו כלל עכשו מה שאין כן בחולה שכיון שכבר הוא חולה והפנ להתרפאות במאכל או במשקה זה כל שכן שחייב להודות לה' שבראם ואף שמשום הנאת רפואה לכדה אין לו לברך ברכת הנהנין מ"מ צריך לברך משום האכילה והשתיה שהוא הפנ בהם כדי להתרפאות כיון שכבר הוא חולה אבל באונס לסמים אף שכבר באו עליו לסמים אילו לא נברא מאכל לא היו אונסים אותו לאכלו (וספק ברכות להקל):

מזו דבש שבישלו עם מיני בשמים כתושים כדי לבשמו כמנהג הולכי רכבים הרבש עיקר והבשמים טפלים ומברך שהכל שהרי הבשמים באים לתקן הרבש ולהטעמיו¹⁰⁹ אבל מיני מרקחת מפורות או עשבים או מיני בשמים מרוקחים ברבש אפילו הם כתושים ביותר ומעורבים ברבש הם חשובים עיקר ומברכים עליהם ברכתם על דרך שנתבאר בס' ר"ב¹¹⁰ לפי שהרבש הוא בא לקיים דבר המרוקח בו לפיכך הוא טפל אצלו אפילו הוא הרבה ממנו¹¹¹:

יז במה דברים אמורים במרקחת (שהיא עשויה לקיים לאכול ממנה מעט מעט לפרקים ולא לאכלה הרבה לזמן ולהבישיל לפיכך אין הרבש נחשב עיקר אע"פ שהוא הרוב) אבל הבישיל העשויה לאכילה הנעשה מתערובת דבש ומינים אחרים שאינם מחמשת מיני דגן¹¹² אלא כגון פירות וקטניות הולכים אחר הרוב¹¹³ ואם הרוב הוא דבש הוא עיקר ומברך

נח ברכות לו, א. תום ברכות שם ר"ה סין דף מה, א ר"ה התקנית ראש שם פור וש"ע ס"ח. מ"א ס"ק יט. וז"ה בלוח ברה"ג פ"י ה"ה. סדר ברה"ג פ"י ה"ה. נט וראק מ"א ס"ק כה. וראה רד"ה החיים (אונס ס"ק א). תהלה לידו ס"ג.

ס ש"ת מדר"ם מרומנובת (פראג ס' עא). הובא בתשב"ץ ס' תקפה ובגהות מיטונות הל' ברכות פ"ב אות ב (לענין ברה"ג). מור מ"ה ס' תריה בשם הרא"ש. מ"א ס"ק בא. וז"ה בלוח ברה"ג פ"י ה"ה. סדר ברה"ג פ"י ה"ה. וראה גם לעיל ס' קצו ס"ה. לקמן ס' תריה ס"ה.

סא כ"י ד"ה ומ"ש בשם ר"י, שלמד מרן יוח"פ הג"ל ש"ע ס"ב. מ"א ס"ה. וז"ה לעיל ס' קצו ס"ה.

סב מ"א ס"ק כ ברכת המזבח. מ"ז ס"ק יב.

סג מ"א שם.

סד סעף ט.

סה רמ"א ס"ח לבוש ס"ט. מ"א שם ברעת הרמ"א. אלה רבא ס"ק יג.

סו כ"ח בסוף הסימן. עולת תמיד ס"ק י (שם): שאוכלים הרבש המטוננים בבשמים עם לחם לבד לשם הרבש). מ"ז ס"ק ד. אלה רבב ס"ק יו. וז"ה בלוח ברה"ג פ"י ה"ה. סדר ברה"ג פ"י ה"ה.

סז סעף יח וש"ג.

סח מור בשם חבריו. ש"ע ולבוש ס"א.

סט שנתבאר דיניו לעיל ס' קפח ס"ב.

ע מ"א ס"ק כה. אלה רבב ס"ק יז. ש"ת חכם צבי ס' קפח. ובדקלמן רס"י ר"ב. וז"ה בלוח ברה"ג פ"י ה"ה. סדר ברה"ג פ"י ה"ה.

הלכות ברכת הפירות רד"ה תקפג

עליו ופומר את הפירות וכן בהיפך אפילו אינם כתושים ומעורבים עמו אלא עומדים בעינם בתוכו כיון שנתבשלו יחד ונעשו תבשיל אחד וה"ה לשאר משקים חוץ ממים^ט אבל אם לא נתבשלו יחד ועירבן לאכלן יחד אין הולכים אחר הרוב אלא צריך לברך על שניהם כמו"ש בס"י ר"ב^ט אלא א"כ אחד מהם עיקר אצלו והשני אינו אלא לתקן ולהכשיר אכילת חבירו שאז גם בנתבשלו יחד מברך על העיקר אף אם הוא המועט:

יח שהכל נהיה בדברו צריך לומר נה"ה בקמ"ץ היו"ד שכל הברכות נתקנו בלשון עבר^י כמו"ש בס"י קס"ז^י ולכן אומרים בורא ולא הבורא מפני שבורא הוא יותר מבורר על העבר כמו שנתבאר שם:

רה דיני ברכת ירקות וכו' סעיפים:

א על הירקות מברך בורא פרי האדמה^א בין חיין בין מבושלים^ב וכן מיני קמנויות שטובין חיין ומבושלים^ג ואפילו מיני ירקות וקמנויות שטובים מבושלים יותר מחיין אם דרך רוב בני אדם לאכלם ג"כ כשהם חיין מברך בורא פרי האדמה גם כשהם חיין.

(ואפילו מיני ירקות שאין דרך רוב בני אדם לאכלם חיין אלא ע"י פת או דבר אחר כגון בצלים וכיוצא בהם ובא לאכלם בפני עצמן^ד) ומ"מ שום ובצל שהוקינו ואינם ראויים לאכלם חיין בלא פת מפני שהם שורפים במאוד מברך עליהם שהכל^ה (כמו על החומץ) הואיל ונשתנו לגריעותא).

וכשהם מבושלים מברך עליהם בורא פרי האדמה אפילו בישראל בפני עצמן ואע"פ שדרך אכילתם מבושלים הוא ליתנם כתבשיל ולא לאכלם בפני עצמן מ"מ כיון שגם כשהם כתבשיל דרכם להאכל ואכילתם חשובה אע"פ שהיא מפילה אצל התבשיל הרי דרך אכילתם זו [מ]חשיבתם לברך עליהם בורא פרי האדמה בלא פת^ו.

ואין דומין לשתבשול ומיני וכו' וצא בהם שכשהם כתבשיל אין אכילתם חשוב שאינן עשויין לאכילה כלל לפיכך אף כשבושלים בפני עצמן או אפילו אוכלם חיים אינו מברך עליהם אלא שהכל כמו"ש בס"י ר"ד^ז:

ב אבל שום ובצל שלא הוקינו וכן כרשים וכיוצא בהם שהם טובים חיים וכשמבושלים אותם בפני עצמן הם מתקלקלים ואין טעמן טוב כמו חיין מברכים עליהם שהכל^ח כיון

עא ע"י לעיל סי' רב סמ"ג.
עב סעיף י' וסעיף כ"ג.
עג סמ"א סי' קס"ט ס"ק.
עד סעיף ה'.

סימן רה

א משנה ברכות דה, א. מור ושילע"ט, א. וכו' בלוח ברה"ג
ב פ"ט ה"י, סדר ברה"ג פ"ו ה"ב. ולענין פירות הארץ
ופירות הניין ע"י לעיל סי' רב סמ"ג.
ג גמרא דז, ב. תוס' שם ד"ה משכרת. רא"ש ברכות פ"ו
סי' פו. מור ושילע"ט שם.
ד שם ושם. רמ"א סי' דח ס"ח. ראה גם לעיל סי' רב ס"ו.
ה הרב רבינו יונה ברכות שם ד"ה ושלשה. (הובא במ"א
ס"ק ג). וכו' גם לעיל סי' רב סמ"ז וש"נ.

ה ע"י זקק יעקב סי' תת"ט ס"ק טו. וראה לקמן שם סמ"ג.
ו כ"ה בלוח ברה"ג פ"ט ה"א. סדר ברה"ג פ"ו ה"ב.
ז ראה מנחת פתים הוספת לאר"ח סי' רב ס"ק פו (סוף חלק
אתע"י). חקרי הלכות ח"ח מג, א.
ז ס"ז ס"ק ב.
ח רלעיל סי' רד ס"ב.
ח ס"ז שם. וכו' בלוח ברה"ג פ"ט ה"ב. וראה לעיל סי'
רב סוף סמ"ג, שאפילו כשרך לאכלו דו ואין דרך
לבשלו נשארת עליו ברכתו – כ"ז שלא נשתנו לגריעותא
ע"י הבשול.
ט סעיף ד.
י גמרא ברכות דח, ב. וכו' בלוח ברה"ג פ"ט ה"ה. סדר
ברה"ג פ"ו ה"ב.